PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

A magyar nyugdíjrendszer pénzintézeti szereplői (magánnyugdíjpénztár, önkéntes nyugdíjpénztár, NYESZ, TBSZ, foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató)

2013. október, Budapesti Corvinus Egyetem

dr. Lukács Marianna lukacs@patikapenztar.hu

c. egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem

Az előadáson választ kapunk arra, hogy…

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
…az Igazi

- Milyen nyugdíjrendszerek léteznek általában és mik a legfontosabb jellemzőik?
- Magyarországon milyen nyugdíjfinanszírozási pillérek működnek és azoknak mik a legfontosabb jellemzői?
- Magyar magánnyugdíjpénztárak: mik a tények, az igazi tanulságok?
- Miért hoztuk létre Tradíció Önkéntes Nyugdíjpénztárt és az elérte-e a kitűzött célokat?
- A fentiek ismeretében Magyarország részére mik a valódi nyugdíj-alternatívák?

Az utolsó 20 percben vitára nyitom

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Melyik nyugdíjrendszer eredményez nagyobb nyugdíjat:

- a tőkefedezeti vagy a
- pay as you go

nyugdíjrendszer?

A nyugdíjrendszerek típusai

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A járadékok / kifizetések finanszírozásának módja szerint:
  - Pay as you go rendszer
  - Tőkefedezeti rendszerek
    - Kifizetéssel meghatározott
    - Befizetéssel meghatározott
- A rendszerbe való befizetésre vonatkozó kényszer jellege szerint:
  - Kötelező rendszer
  - Önkéntes rendszer

A három pilléren nyugvó magyar nyugdíjrendszer

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **Rászorultság:** a szociális segélyek
- **Kötelező nyugdíjbiztosítás**
  - **Társadalombiztosítási Nyugdíjalap (ONYF)**
  - **Magánnyugdíjpénztárak**
- **Önkéntes biztosítási formák (öngondoskodás)**
  - **Önkéntes nyugdíjpénztárak**
  - **Nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ)**
  - **Tartós Befektetési Számla (TBSZ)**
  - **Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény (FNYI)**
  - **Üzleti magán nyugdíjbiztosítások**

A magyar állami nyugdíjrendszerre vonatkozó különös szabályok

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **Társadalombiztosítás**: törvényben meghatározott, minden állampolgárra kiterjedő fizetési és ellátási kötelezettséggel, a résztvevők szolidaritásán alapuló nyugdíjbiztosítás
  - az ellátási kötelezettség vonatkozik (!) a magánnyugdíjpénztári tagsággal rendelkező állampolgárokra is
- **Magánnyugdíjpénztár: jelenleg (2013. I. féléves adat) 64 ezer állampolgár nyugdíjszolgáltatását szervező,** az 1997. évi LXXXII. törvény alapján működő nyugdíjpénztárak működését értjük

Mi mire való?

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Az összehasonlítás szempontja	Magánnyugdíj-pénztár	Önkéntes nyugdíjpénztár	Nyugdíj-előtakarékossági számla (NYESZ)	Tartós befektetési számla (TBSZ)	Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató (FNYI)
Az intézmény célja	• Társadalmi kockázat egyéni kezelése befizetési kötelezettség mellett	• A mindenkori TB kiegészítése • Egyéni kockázat egyéni kezelése • Non-profit működés	• Egyéni kockázat kezelése egyéni befizetési kötelezettség mellett		• Egyéni kockázat kezelése munkáltatói befizetési kötelezettség mellett
Az alapító	• Magánszemélyek vagy önkéntes nyugdíjpénztár	• Magánszemélyek	• Hitelintézet	• Hitelintézet • Pénzügyi vállalkozás	• Foglalkoztató • Hitelintézet • Biztosító rt. • Befektetési társaság
Az intézmény biztosítási alapelve	• Egyéni ekvivalencia				• Csoportos ekvivalencia
A biztosításban való részvétel	• Kötelező	• Önkéntes			• Munkavállaló döntése alapján válik kötelezővé

Mi mire való?

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Az összehasonlítás szempontja	Magán-nyugdíjpénztár	Önkéntes nyugdíjpénztár	NYESZ	TBSZ	FNYI
Az alkalmazott biztosítási technika	• Egyéni befizetéssel meghatározott tőkefedezeti egyéni számlás rendszer	• Az egyéni és munkáltatói befizetésekre alapuló egyéni számlás rendszer	• Egyéni befizetéssel meghatározott tőkefedezeti egyéni számlás rendszer		• Szolgáltatási kötelezettséggel meghatározott tőkefedezeti rendszer
Az intézmény bevételei	• A pénztári tagdíjak és azok hozama		• Befizetések és azok hozama		• Befizetések és azok hozama • Járadékszolgáltatás tőkeelégtelensége esetén munkáltatói garancia
Az intézménybe fizetendő díj kiszámítási elve	• Fizetési kötelezettséggel meghatározott	• Megtakarítási hajlandósággal meghatározott			• Szolgáltatási kötelezettséggel meghatározott

Mi mire való?

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Az összehasonlítás szempontja	Magánnyugdíj-pénztár	Önkéntes nyugdíjpénztár	NYESZ	TBSZ	FNYI
Az intézmény által finanszírozott szolgáltatások köre	• Élethosszig járó járadék	• A pénztár alapszabályában meghatározott szolgáltatások (egyösszegű kifizetés, járadék vagy ezek kombinációja)	• ÁSZF-ben meghatározott szolgáltatás	• A legalább 3-5 évre elhelyezett értékpapírok esetében az árfolyamnyereség-, és osztalékadó alóli mentesség	• Az alapító okiratban, a munkaszerződésben és a kollektív szerződésben meghatározott szolgáltatás
A nyugdíj szolgáltatások fedezete	• Befizetett tőke és annak hozama				• Befizetett tőke, annak hozama és a munkáltató kötelezettség-vállalása tőkeelégtelenség esetén

Magánnyugdíjpénztárak: a legfontosabb mutatószámok 1998 - 2013. I. félév (pszaf.hu)

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- 2010-ben több mint 3 millió tag, 2013. I. félévben 63 755 tag
- A vagyon piaci értéke 2010. december 31-én: 3 304 milliárd, 2012-ben 194 milliárd, 2013. I. félév: 186 milliárd
- A szektor havi bevétele: 2010-ben 25-30 milliárd volt, jelenleg az állami pillérbe kerülnek a befizetések

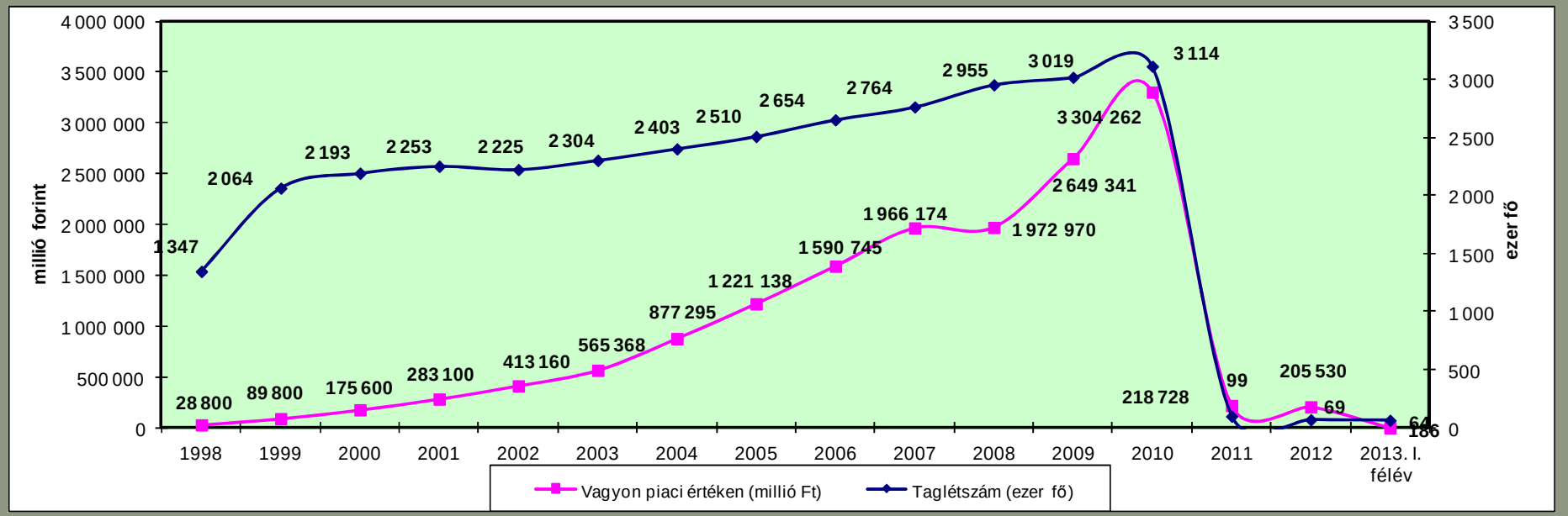

A magánnyugdíjpénztári portfólió alakulása piaci értéken 2008-2013.06.30. (millió Ft)

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Megnevezés	2008. 12.31.	2009. 12.31.	2010. 12.31.	2011. 12.31.	2012. 12.31.	2013. 06.30.
Portfolió összesen	1 869 582	2 606 913	3 102 498	226 292	192 027	186 975
Bankszámla, készpénz	54 855	57 939	43 127	8 553	5 095	14 990
Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények)	1 098 778	1 380 316	1 571 924	113 833	107 154	102 030
ebből: Magyar állampapír	1 005 493	1 238 351	1 447 753	107 525	88 874	97 632
Részvények	261 308	317 000	310 938	27 320	19 243	18 851
Befektetési jegyek	470 555	801 109	1 092 664	74 501	61 099	51 708
Egyéb	-15 914	50 549	83 845	2 084	-565	-603

1997: a második pillér bevezetésének okai

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Az állami, pay as you go rendszer fenntarthatatlan (demográfia, foglalkoztatottság, magas arányú feketegazdaság)
- Az állami nyugdíjrendszer deficitjének láthatóvá tétele: a második pillér bevezetése mellett az akkori tervek szerint az első pillér 2025-re egyensúlyba került volna, és a két állami pillér együttesen egy fenntartható nyugdíjrendszert eredményezett
- Kockázatmegosztás egyéni szinten is: a nyugdíjas évek kockázatainak porlasztása a felosztó-kirovó és a tőkefedezeti rendszer

1997: a második pillér bevezetésének céljai

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Az állami nyugdíjrendszer induláskori deficitjének láthatóvá tétele, majd annak reformjával fokozatos megszüntetése: számítások szerint az első pillér 2025-re egyensúlyba került volna
- Az egyéni felelősségvállalás erősítése: a magánnyugdíjpénztárba fizetett tagdíj és a valamikori nyugdíj között erős kapcsolat
- A gazdasági növekedés felpörgetése a második pillérben megjelenő megtakarítások reálgazdaságba való befektetése útján
- A tagok részesüljenek a feltörekvő piacok extra hozamából – Magyarország akkor még annak számított

1997: a magánnyugdíjpénztárak bevezetésének eszközrendszere

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- MSZP-SZDSZ kétharmad döntése és a Fidesz élénk tiltakozása mellett
- A pénzügyi szektor szolgáltasson és ne irányítson – ezért a második pillér jogi formája pénztár (mutual fund) lett (előzmény: az önkéntes nyugdíjpénztárak 1993. évi indulása jó start volt, erre lehetett építeni)
- Önkéntesség: minden 45 év alatti járulékfizető szabadon eldönthette, hogy belép-e a magánnyugdíjpénztárba; a pályakezdők részére a belépés kötelező volt
- A második pillérbe kerülő járulék mértéke fokozatos növeléssel: 6-7-8% - erő a számottevő vagyonban
- Magánnyugdíjpénztár: alapítás szolvencia nélkül, magánszemélyek vagy önkéntes nyugdíjpénztár által

1997: már az induláskor elvarratlan kérdések

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Járulék-nyilvántartás: a vagyonra (a járadékszolgáltatás alapja) vonatkozó eltérő kimutatás esetén kinek van igaza? – az ONYF lett volna alkalmas, de ellenérdekelt volt a magánnyugdíjpénztárak térnyerésében – ezért a KSH-hoz került a központi járulék-nyilvántartás
- A járadék szabályozatlansága: a makromodellek kiindulópontja az volt, hogy a valamikori nyugdíj aránya a két állami pillérből 2/3 pay as you go – 1/3 magánnyugdíjpénztár lesz; ezzel szemben a magánnyugdíjpénztár befizetéssel meghatározott konstrukció, vagyis nem adhat garantált járadékot

Indulás: a magánnyugdíjpénztárak piacra lépése valódi siker

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A törvény kihirdetését követő alig féléven belül egymillió munkavállaló lépett be valamelyik magánnyugdíjpénztárba

DE

- Ezek a pénztárak döntő részben banki-biztosítói háttérhez kötődtek
- A Fidesz 1998. évi hatalomra kerülésekor a pénztárba fizetendő járulékot befagyasztotta 6%-on (a nyugdíjhoz aránylag közelebb állók részére ez jelentős nyugdíj-várómány csökkenést okozott

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Magánnyugdíjpénztári problémák 2000-2010

Működési költségek: a tagdíjból levont díjak és a vagyonkezelés költsége - magas magyar díjak

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

A levonások aránya a tagdíjbefizetések százalékában

	2000	2001	2002	2003	2004
Hazai magánnyugdíjpénztárak	5,74	6,39	6,71	6,71	6,46
Lengyel nyugdíjalapok	9,00*	8,35	6,54	6,23	6,22

Forrás: PSZÁF, Knuife. A szerzők számításai.
** Becslés alapján.*

Vagyonkezelési díjak alapítói háttér szerint

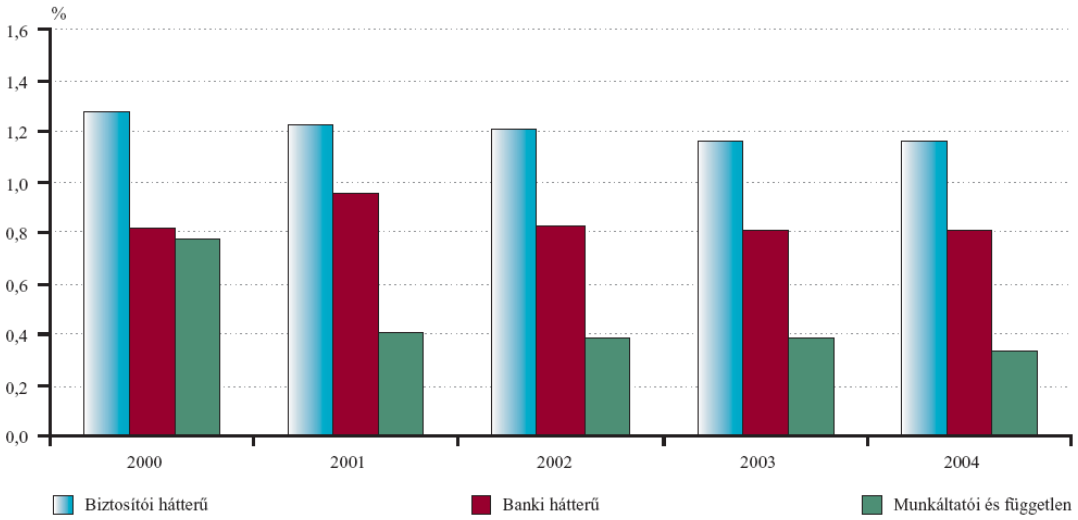

Forrás: PSZÁF. A szerzők számításai.

A magánnyugdíjpénztár díjterhelése a régióban: a magyar adat a legmagasabb

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Díjterhelés a régióban[24]

	Magyarország	Lengyelország	Bulgária	Horvátország
Terhelési mutató	16,5-30,7% átlag 24,1%	17,6%	23,2%	23,1%
A második pillér indulási éve	1998	1999	2000	2002
A második pillérbe befizetett tagdíjak aránya a bérekhez viszonyítva	8%	7,3%	4%	5%
Vagyonkezelési díj (bp 2004)	55-143	max 60	max 100	max 120
Befizetésekből levont díjak aránya (2004)	6,0%	6,2%	max 5%	max 0,8%
A beszedés és behajtás centralizált	-	+	+	+
A számlavezetés centralizált	-	-	-	+

A nemzeti szabályozások alapján, magyarországi vagyonkezelési díj: átlagos nyilvántartási értéken számolt vagyon alapján.

Magánnyugdíjpénztári koncentráció

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

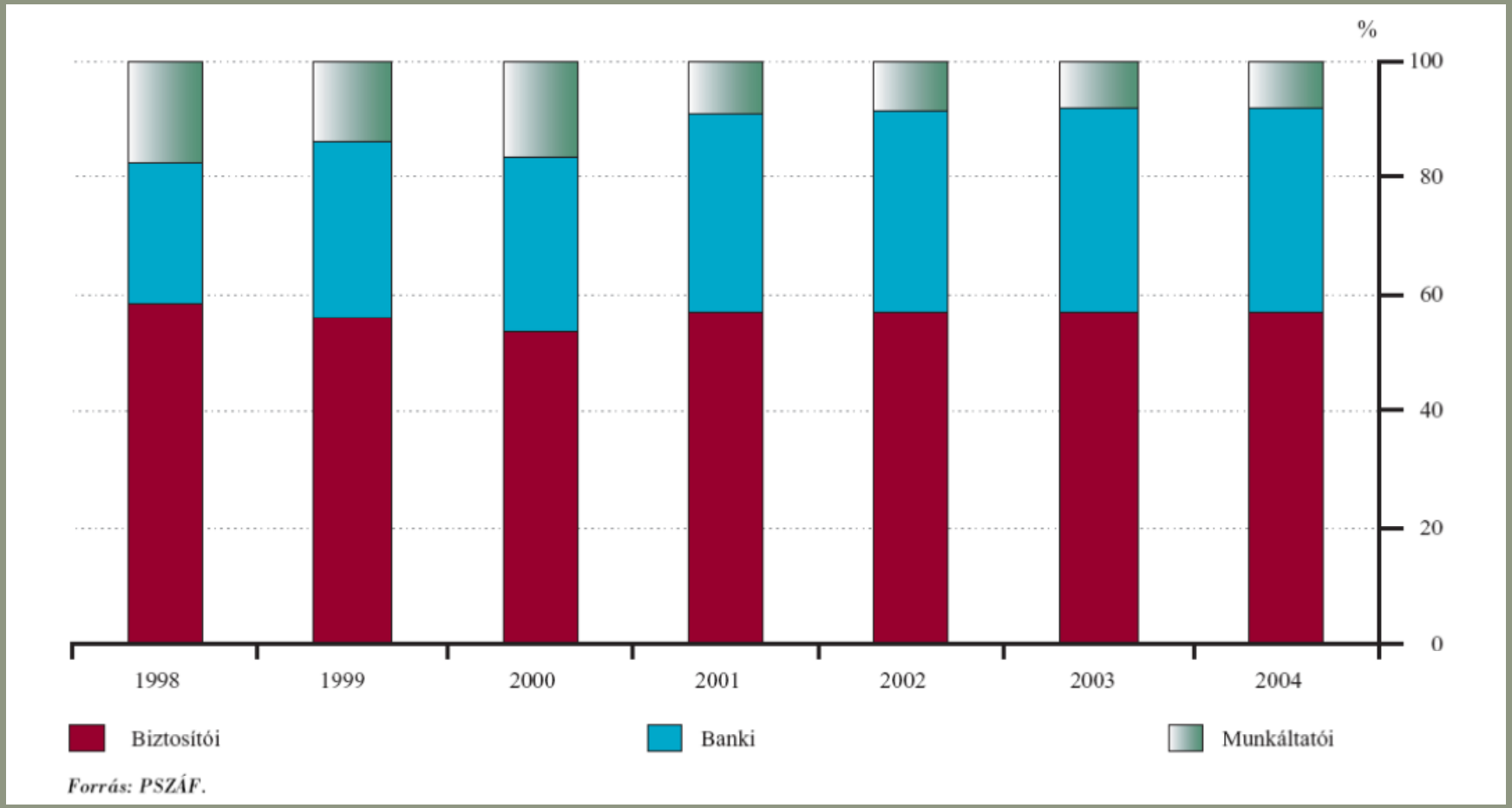

Forrás: PSZÁF.

A magánnyugdíjpénztári szektor hozamteljesítménye 2000-2010

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

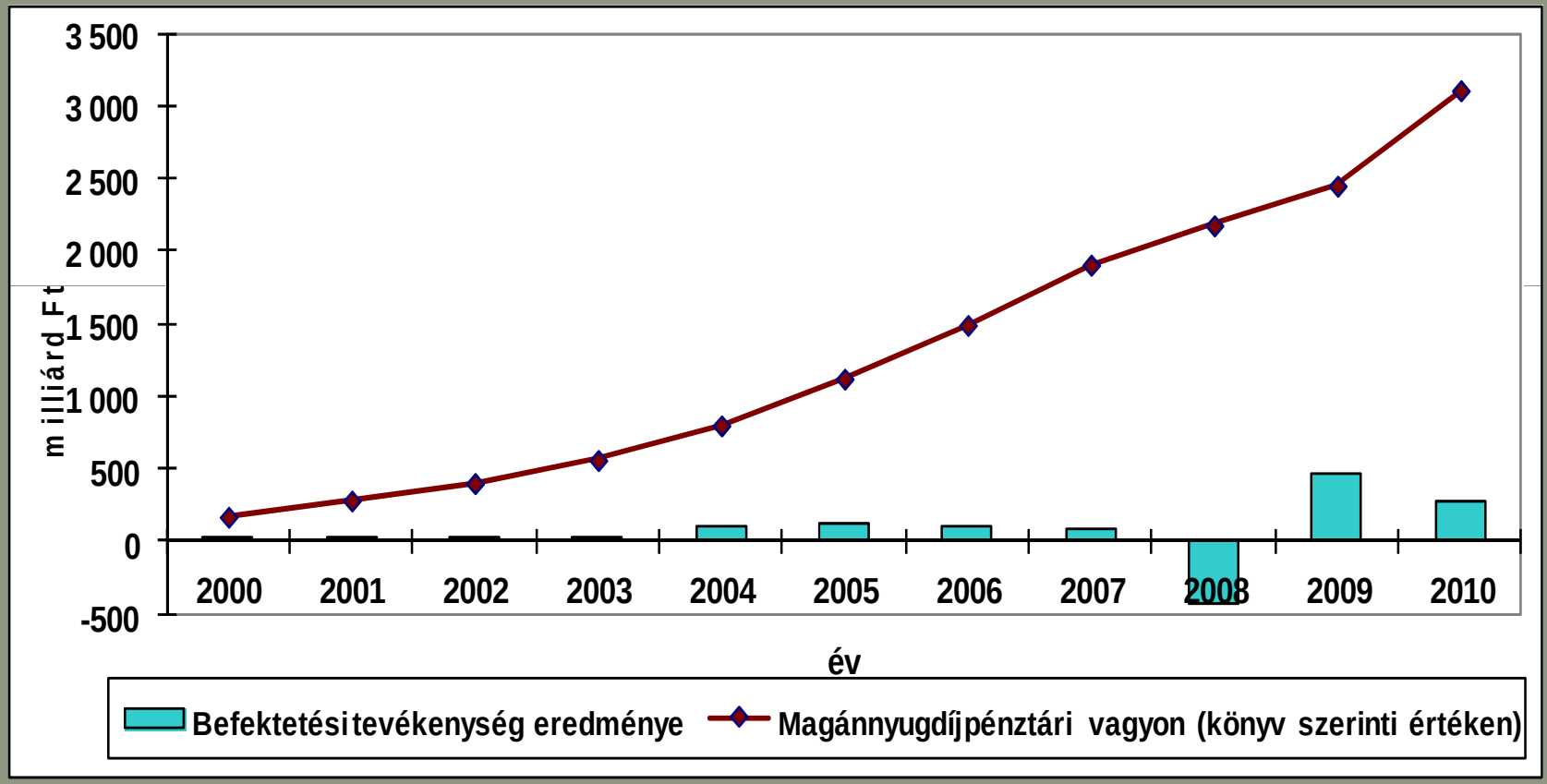

Magánnyugdíjpénztári portfólió: 51% az állampapír-kitettség

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Megnevezés	2006. 12.31.	2007. 12.31.	2008. 12.31.	2009. 12.31.	2010. 12.31.
Portfolió összesen	1 590 745	1 979 361	1 869 582	2 606 913	3 102 498
Bankszámla, készpénz	38 256	17 523	54 855	57 939	43 127
Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények)	1 096 279	1 214 948	1 098 778	1 380 316	1 571 924
ebből: Magyar állampapír	1 069 935	1 157 139	1 005 493	1 238 351	1 447 753
Részvények	152 811	306 398	261 308	317 000	310 938
Befektetési jegyek	224 418	342 849	470 555	801 109	1 092 664
Egyéb	78 981	97 643	-15 914	50 549	83 845

Átlagos reálhozamok: gyenge magyar teljesítmény

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

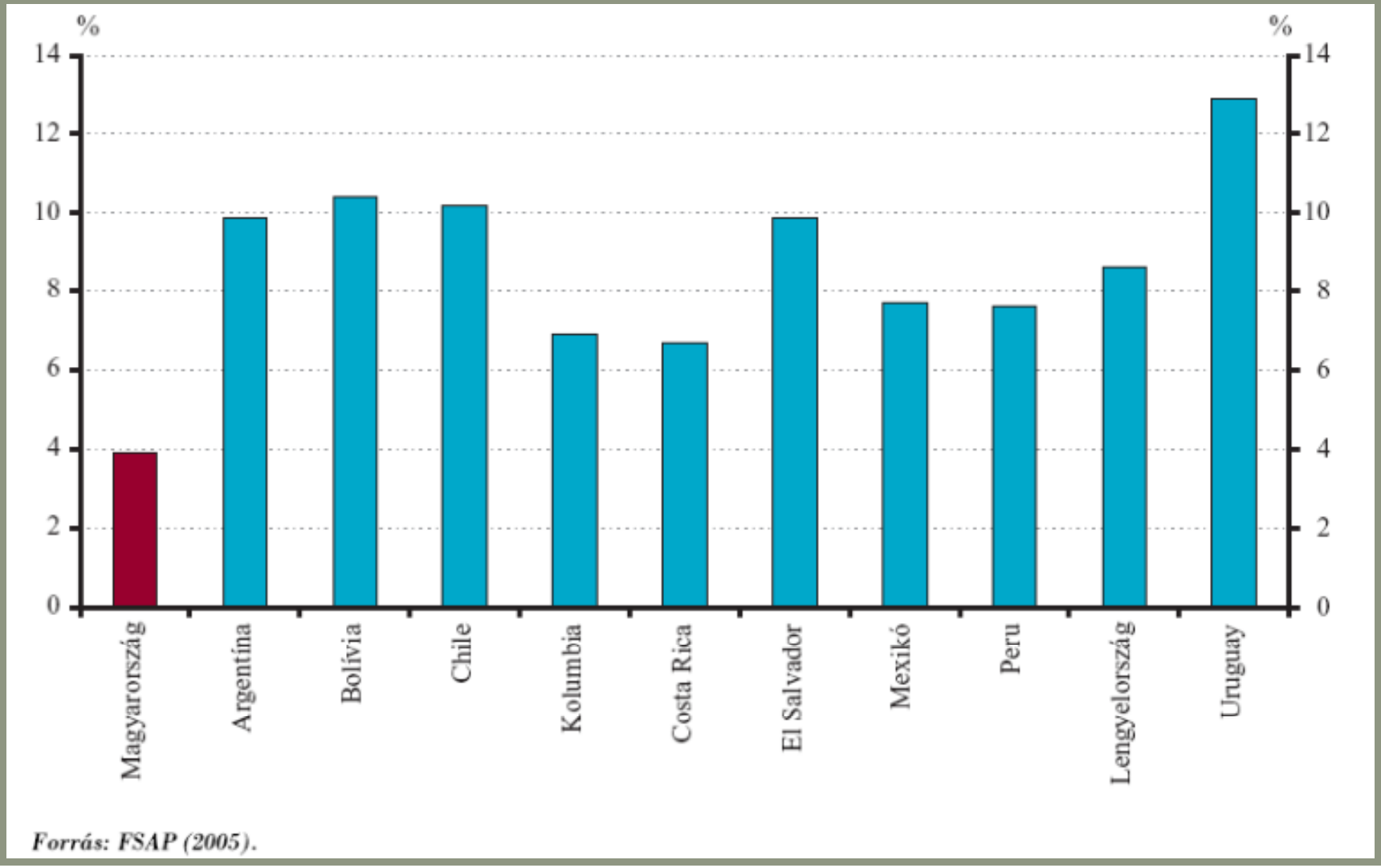

Forrás: FSAP (2005).

Befektetési teljesítmény a jelzálogpiaci válságban

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Előzmény: a törvény 2009. januári bevezetéssel kötelezővé tette a magánnyugdíjpénztárak számára három portfólió bevezetését (fiatalok, középkorúak, nyugdíj előtt állók)
- De ezt a magánnyugdíjpénztárak már 2008 első felében teljesítették – a legrosszabbkor: hatalmas bukás

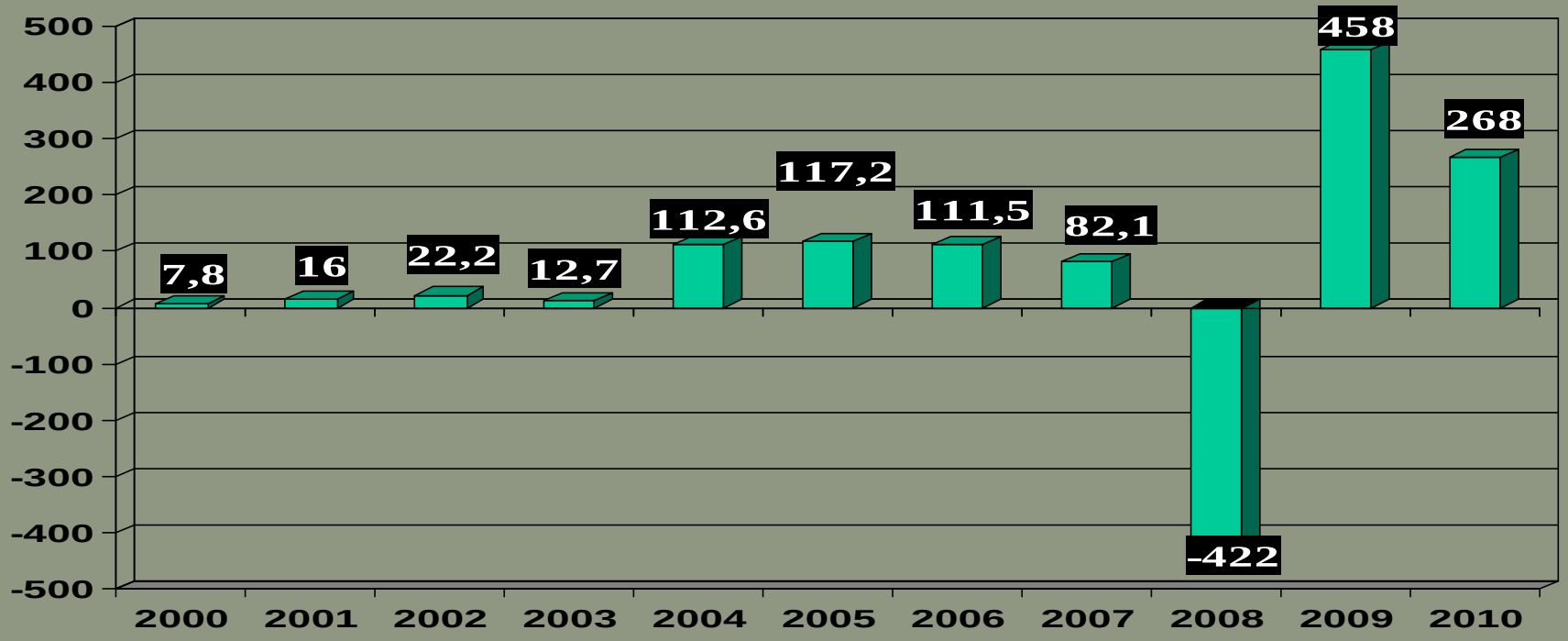

2009 őszén: a pénzügyi szektor sikertelen kísérlete a magánnyugdíjpénztárak átalakítására

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Apropó: járadékszabályozás (2008: jelzálogpiaci válság, vagyonvesztés); állítás: a járadékszolgáltatás feltétele szolvencia legyen (ekkor már közel 3 ezer milliárd forint vagyonnal rendelkeztek a magánnyugdíjpénztárak)
- A pénzügyi szektor célja: kontroll nélküli nyereség a járadékszolgáltatásban
- Eszköz: a magánnyugdíjpénztárak kötelező jogutód nélküli elszámolását követően önálló magán nyugdíjbiztosítók létrehozása
- Sólyom László köztársasági elnök alkotmányossági kontrollra küldi a törvényt, aminek az eredményét a Parlament már nem kapja meg (választások)

2010: a magánnyugdíjpénztári pillér megszüntetésének körülményei

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- 2010. december: szabad pénztárválasztás
  - aki marad a második pillérben, elveszíti az első pillérből a nyugdíjjogosultságát
  - 2011-ben a magánnyugdíjpénztári befizetések az első pillérbe kerülnek (12 havi járulék-kiesés)
  - 2012. januárjától az eredeti töredékére csökkentett működési költség és vagyonkezelési díj
- Az eredmény (2011. elején): 100 ezer maradó pénztártag, 218 milliárd forint vagyon
- Ez azt jelenti, hogy az egy főre jutó vagyon 2,18 millió forint, vagyis nem csak a magas megtakarítással rendelkezők maradtak a magánnyugdíjpénztárakban

2011: újabb szigorítások

2012: újabb szűkülés

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- 2011. december: újabb szabályok
  - Határozatlan időre az állami pillérbe kerülnek a pénztártagok befizetései (nincs működési célú bevétele a kasszáknak)
- Következmény (2012):
  - 2012 végén 69 112 tag
  - A vagyon piaci értéke 2012 végén 192 milliárd
  - OTP: kiszáll a magánnyugdíjpénztári piacról
  - Allianz: Szövetség néven a maradók részére alternatíva
- 2013 I. félév:
  - 64 ezer magánnyugdíjpénztár tag
  - A vagyon piaci értéke: 186 milliárd forint

Tanulságok

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A magánnyugdíjpénztárak folyamatos állampapír-vásárlása kényelmessé tette az államot (2010: 1 571 milliárd forint értékű állampapír a portfólióban; ez az akkori államadósság 7,2%-a volt)
- A második pillérbe kevesebb járulék került (eredeti terv: 6-7-8%) évenkénti emeléssel – kevesebb lesz a nyugdíj
- A magyar második pillér rosszul teljesít a működési költségek és a hozamok tekintetében is
- Probléma a járulékbehajtással: a feladat az APEH-hez (NAV) került, de a működési költségek nem csökkentek
- Részvényportfólióra való áttérés rossz időzítéssel (2008)
- A szektor oligopol helyzetű volt: a hat vezető kassza a tagság 87%-át, a vagyon 84%-át uralta
- + 1: Az első pillér reformja elmaradt, sőt: az első pillér politikai hozama többszöröse a tőkefedezeti pillér nettó hozamainak

Hova lett a magánnyugdíjpénztári 3 000 milliárd (2011. május)?

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- 2013. októberben a kezelt vagyon (NYRA): 218 milliárd forint

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Eközben az állami felosztó- kirovó rendszer problémáit sem oldották meg…

Az első nyugdíjpillér GDP-arányos kiadása 3,2%-kal nőtt az elmúlt évtizedben (onyf.hu)

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

A nyugdíjbiztosítási alapból finanszírozott nyugellátások főbb adatai

Év	Nyugellátá-sokra fordított kiadás (millió Ft)	Kiadás a GDP százalé-kában* (%)	Nyugellátásban részesülők átlagos létszáma (ezer fő)	Egy főre jutó átlagos ellátás (Ft/hó)	Egy főre jutó ellátás a nettó átlagkereset százalékában (%)
2000	995 867	7,6	2 399	34 595	62,0
2001	1 150 272	7,6	2 380	40 269	62,0
2002	1 376 489	8,0	2 369	46 825	60,3
2003	1 507 644	8,0	2 353	53 386	60,2
2004	1 678 885	8,1	2 339	59 815	63,8
2005	1 888 078	8,6	2 345	67 098	65,0
2006	2 084 238	8,8	2 354	73 790	66,5
2007**	2 611 589	10,4	2 743	79 329	69,4
2008	2 891 679	10,9	2 755	87 452	71,7
2009	2 834 441	11,1	2 733	86 418	69,6
2010	2 887 822	10,8	2 692	89 386	67,4
2011	3 028 109	10,8	2 673	94 415	66,9

* A GDP százalékában megállapított nyugellátási kiadás a jelenleg ismert KSH revideált GDP érték figyelembevételével.

** 2007-től az Egészségbiztosítási Alapból finanszírozott nyugellátások a Nyugdíjbiztosítási Alap finanszírozási körébe kerültek.

Nyugdíjbiztosítási alap nyugdíjkiadásainak adatai

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Ellátás típusa	Átlagos ellátásszám (ezer)	Nyugellátásokra fordított éves kiadás (milliárd Ft)
Öregségi nyugdíjak	1 721	1996,4
Rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíjak	711	653,3
Rehabilitációs járadék	25	24,3
Hozzátartozói főellátások	215	126,4
Hozzátartozói kiegészítő ellátások	654	227,2
Egyösszegű méltányossági kifizetések (Egyszeri segély)	-	0,5
Ellátások összesen	3 327	3 028,1

Forrás: Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság, 2011 statisztikai zsebkönyv

Állami nyugdíjrendszer: elgondolkodtató mutatók

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Átlagos nyugdíj: havi 83 ezer forint
- Nyugdíjban eltöltött idő
  - Nők esetében: 22-23 év
  - Férfiak esetében 16-17 év
- Helyettesítési ráta: 60-65% (a nyugdíjak átlagos szintje és a nettó keresetek átlagos szintjének aránya)
- 103% - 2050-re ennyi lesz a nyugdíjasok aránya a járulékfizetőkhöz képest (ez jelenleg 76%)
- Az emberek átlagosan 3 évvel hamarabb mennek nyugdíjba, mint ahogy azt a törvény engedné

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

SZÜNET ☺

Az önkéntes nyugdíjpénztár (1993) bevezetésének célja

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Felkészülve az első pillér szolgáltatásainak elégtelenségére az egyéni és munkaadói öngondoskodás intézményének megteremtése
- Szabályozó törvény: az 1993. évi XCVI. törvény az önkéntes pénztárakról

Önkéntes nyugdíjpénztárak: a legfontosabb mutatószámok

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

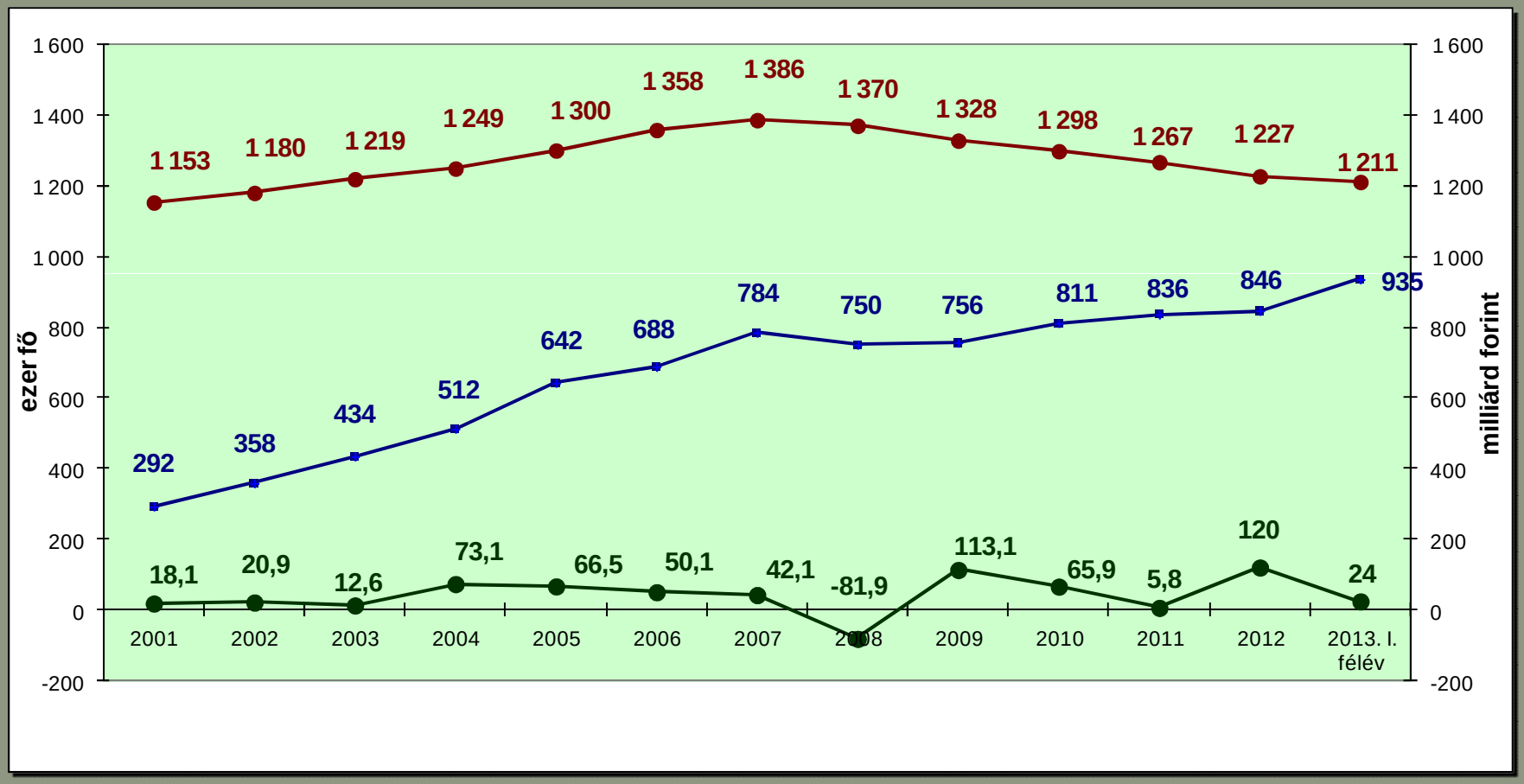

Forrás: www.pszaf.hu

Az önkéntes pénztári portfólió alakulása piaci értéken (millió Ft)

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Megnevezés	2010. 12.31.	2011. 12.31.	2012. 12.31.	2013. 06.30
Portfolió összesen	862 030	834 192	919 052	935 762
Bankszámla, készpénz	21 429	34 402	35 601	35 576
Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kötvények)	588 214	548 491	596 623	618 017
ebből: Magyar állampapír	555 243	505 105	549 186	565 808
Részvények	53 903	41 646	43 383	37 684
Befektetési jegyek	155 481	185 568	213 673	213 306
Egyéb	43 003	24 085	29 772	31 178

Az önkéntes nyugdíjpénztár szolgáltatásai

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Nyugdíjba vonuláskor az egyéni számla fedezetének kifizetése
- Fix időtartamra járadék biztosítása
- A kettő kombinációja
- 10 év várakozási idő után hozzáférhető a hozam SZJA-fizetés nélkül
- Banki kölcsön fedezetéül is szolgálhat
- Az egyéni számla halál esetén örökölhető

Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor legfontosabb jellemzői

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Működés: 1994 óta
- Szereplők: 51 db
- Konszolidáció: induláskor (2001) még 89 szereplő
- Oligopol helyzetű piac, a banki biztosítói pénztárak a tagság, vagyon, bevétel 80%-át birtokolják
- Legsikeresebb befektetési tevékenység: munkahelyi és ágazati pénztárak

Az önkéntes pénztári adókörnyezet (2013)

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **Adókedvezménnyel közel havi 71 ezer forint fizethető be önkéntes pénztárba** (egyéni befizetés havi 42 ezer forint, munkáltatói hozzájárulás havi 29,4 ezer forint)
- **Céges befizetés (cafeteria felső határ évi 500 ezer forint)**
  - a havi minimálbér 30%-át meg nem haladó összeg lehet (29 400 forint)
  - 35,7%-os adó terheli (16% SZJA + 14% EHO, szorozva 1,19 béren kívüli juttatások szorzójával)
- **Egyéni befizetés**
  - a befizetett összeg 20%-ának visszaigényléséről rendelkezhet a tag az adóbevallásban (az önsegélyező pénztárral együtt 100.000 Ft, a nyugdíjpénztárral együtt 120.000 Ft) oly módon, hogy az összeg közvetlenül a patikakártyára kérhető jóváírásra
  - a 2020 előtt nyugdíjba vonulók esetén az igénybe vehető adókedvezmény 130 ezer és 150 ezer Ft

Az önkéntes nyugdíjpénztárak működési problémái

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Az éves gyakorisággal változó jogszabályi környezet a szereplők számára kiszámíthatatlanná teszi a szektort
- Korlátozott verseny: oligopol piac
- Gyenge a magyar társadalom öngondoskodási hajlandósága
- Ellenőrzési problémák (PSZÁF)
  - Adatszolgáltatatás hitelességének ellenőrzése
  - A pénztári szféra a törvényben lefektetett alapelvek szerinti működését nem ellenőrzik (függetlenség, nonprofit)

2007: Tradíció
Nyugdíjpénztár

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

100 egység 20 éves befektetése után a +1%-os hozam 122 egységnyi, míg a -1%-os hozam 82 egységnyi fedezetet biztosít

avagy miért érdemes másfél évtizeddel egy iparág indulása után elindulni a piacon?

A Patika-csoport

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Pénzügyi szolgáltatások:
  - 1999: Patika Egészségpénztár
  - 2006: Új Pillér Egészségpénztár
  - 2007: Tradíció Nyugdíjpénztár
  - 2008: Tempo Nyugdíjpénztár
  - 2010: Multi-Pay Cafeteria
  - 2013: FreePass Pénzforgalmi szolgáltató
- fennállásunk óta 41 milliárd forint bevétel, 37 milliárd forint szolgáltatás
- 4,2 milliárd kezelt vagyon
- 9,9 ezer szolgáltató, 145 ezer kártya, 5,4 ezer munkáltató

A Tradíció Nyugdíjpénztárat életre hívó gondolat

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **2001-2006: A Patikapénztár által elért ötéves látra szóló hozama 9,31%; nyugdíjpénztári szektor átlaga: 9,04%**
- **Oligopol jellegű piac:** ennek a letörése extra profittal kecsegtet (fapados légitársaságok)
- **Vagyonkezelés költsége: a szektor átlagosan 1%-os költsége mellett 0,3%** - a magas vagyonkezelési díj is csökkenti a nyugdíjvárományokat
- **20 év távlatában a többi versenytársnál 50%-kal magasabb fedezetet biztosítani**
- **Mások hibáiból tanulni:** a régebben induló szereplő hibáit maga mögött hagyó szolgáltatás

A konstrukció: a piacon elérhető legalacsonyabb működési költség a Tradíciónál

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Nincs belépési díj
- A levonás egységesen mindössze 5 százalék, ami a havi ötezer forint alatti befizetéseknél a piacon elérhető pénztárak közül a legkisebb levonás
- A nehezebb helyzetbe kerülőket, akik nem tudják folytatni havi befizetéseiket, nem terhelik rejtett költségek (a befektetett vagyon elért hozamából nem vonunk le a pénztári működésre)
- Alacsony vagyonkezelési költségek (0,3%)

Az elmúlt évek befektetési eredménye igazolta a várakozásainkat

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A Tradíció megalakulása óta az öt legjobb befektetési teljesítményt nyújtó pénztár között
  - 2009. év: 13,04%-os nettó hozam
  - 2010. év: 6,69%-os nettó hozam
  - 2011. év 5,64%-os nettó hozam
  - 2012. évi: 7,52%-os nettó hozam
- A pénztár kicsi: 360 tag, 92 millió forint kezelt vagyon

Ismétlés a tudás anyja: 1% többlethozam 20 év távlatában 22 egységgel (122-100) növeli a fedezetet, vagyis a járadék (nyugdíj) alapját

A TBSZ és a NYESZ (2005) bevezetésének célja

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A lakosság részére az önkéntes nyugdíjelőtakarékossági lehetőségek bővítése
- Befektetési szakmai sikeres lobbija: az értékpapírok iránti kereslet növelése
- Jogszabály: 2005. évi CLVI. *törvény* a nyugdíj-előtakarékossági számlákról

TBSZ, NYESZ: a legfontosabb mutatószámok

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

Nincs adatszolgáltatási kötelezettség, ezért piaci becslés (forrás: VG Pénzügyi évkönyv 2012, 23. old.)

- **NYESZ: 142,1 ezer darab szerződés, 387 milliárd forint vagyon**
- **TBSZ: 129 ezer darab szerződés, 483 milliárd forint vagyon**

Hosszú távú megtakarítási számlák

(2011 végén)

Bank	Nyesz		Tbsz		Összesen	
	(ezer db)	(milliárd Ft)	(ezer db)	(milliárd Ft)	(ezer db)	(milliárd Ft)
OTP Bank	52,7	137	35,1	100	87,8	237
Erste Bank	43,0	107	15,0	65	58,0	172
K&H Bank	26,0	67	21,5	68	47,5	135
MKB Bank	10,9	30	25,4	89	36,3	119
CIB Bank	3,8	14	14,6	60	18,4	74
UniCredit Bank	3,5	25	8,0	40	11,5	65
Budapest Bank	2,2	7	3,2	29	5,4	36
Raiffeisen Bank	0,0	0	6,2	32	6,2	32
Összesen	**142,1**	**387**	**129,0**	**483**	**271,1**	**870**

Forrás: cégközlések

A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató (2007) bevezetésének célja

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A munkáltatók több tagállambéli érdekeltségei miatt, valamint az európai szintű munkaerő-áramlás elősegítése érdekében merült fel az igény ezen intézmények szabályozásának európai uniós szintű közelítésére.

- A foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató által nyújtott szolgáltatás az európai uniós terminológiában kiegészítő nyugdíjnak minősül.

A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató jellemzői

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **A Nyugdíjszolgáltató** zártkörűen működő részvénytársaság (2007. évi CXVII. törvény)
- **Alapítás: foglalkoztató, bank, biztosító részvénytársaság és befektetési társaság**
- **Alapító tőke: 3,5 millió euro**
- **Határon átnyúló szolgáltatás**
- **Bármelyik foglalkoztató csatlakozhat**
- **Az lehet tag, aki munkaviszonyban áll**
- **Tagi számlán elhelyezett összeg, nyugdíjszolgáltatás**
  - A tagi számlán jóváírt összeg a tag tulajdona
  - Formái: egyösszegű kifizetés, határozott idejű járadékszolgáltatás, életjáradék szolgáltatás, illetve ezek kombinációja

Hogyan működik a FNYI?

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- A munkáltató ezzel differenciált összegű juttatást adhat a munkavállalóinak (pl. a munkában eltöltött évek, betöltött pozíció alapján)
- A konkrét ígéret: ha dolgozol nálam 10 évet, nyugdíjas korodban élethosszig tartó nyugdíjat biztosítok havi 20 ezer forint összegben
- A jogviszony létrejötte:
  - A munkáltató szerződést köt az FNYI-vel
  - az érintett munkavállalók munkaszerződésébe belekerül a munkaadói kötelezettségvállalás
- Ha a munkavállaló nem teljesíti a szerződésben foglaltakat (pl. hamarabb kilép), elveszti a nyugdíjra vonatkozó jogosultságát

FNYI: a legfontosabb adatok

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Nincs nyilvánosan elérhető adat (PSZÁF ill. MNB)
- Jelenleg 1 piaci szereplőről tudunk (Quaestor Foglalkoztatói Nyugdíjszolgáltató Zrt, alapítás: 2011)
  - a honlapján nincs elérhető adat a bevételekről
  - piaci információk egyértelműen kudarcnak minősítették az indulást
- Ennek oka az időzítés is lehet: bizalmatlanság a tőkefedezeti nyugdíjpillérek iránt
  - Tőkepiaci aspektus: világgazdasági válság
  - Magyarországi aspektus: a magánnyugdíjpénztári átalakítás

Megtakarítás a magyar nyugdíjcélú tőkefedezeti pillérekben (2013. I. félév)

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

1 991 milliárd HUF

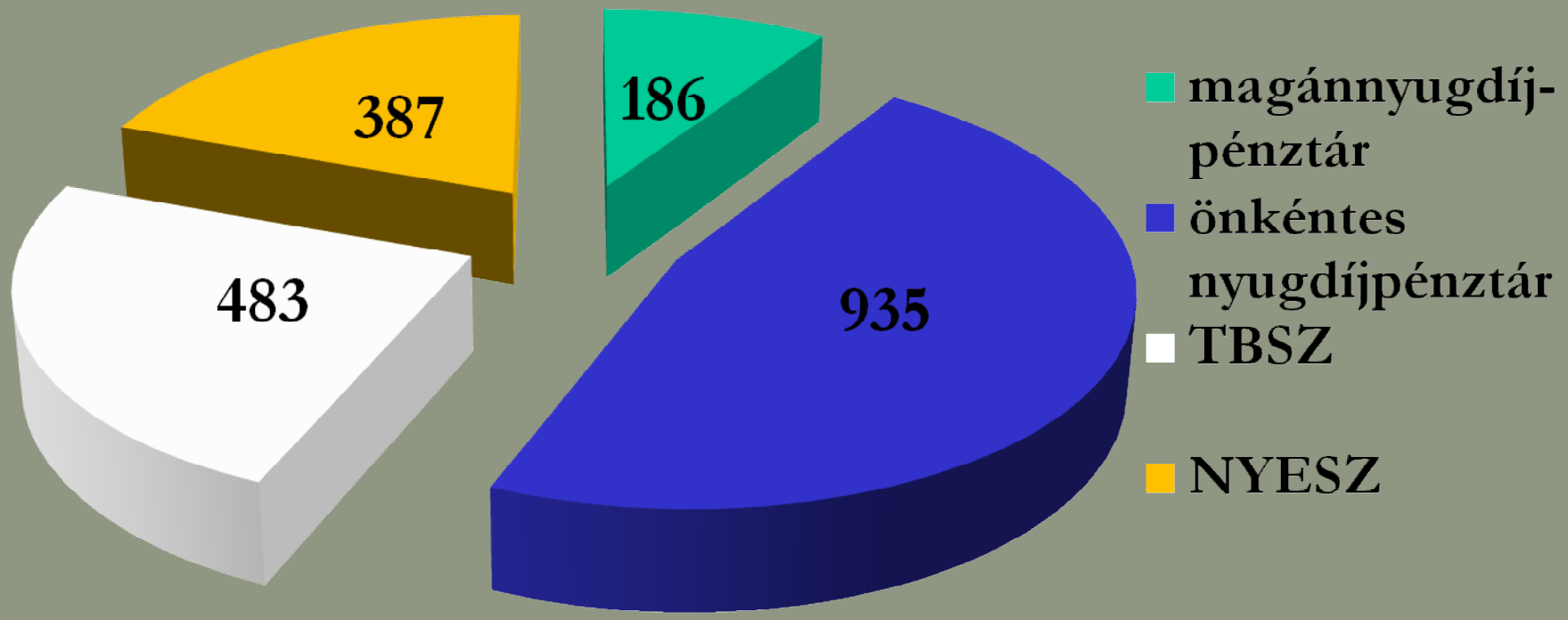

2013: piaci trendek

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- Jelentősen átrendező magánnyugdíjpénztári piac
- Az állami nyugdíjszolgáltatás bizalmi válsága: erőteljes vagyonnövekedés a magyar önkéntes tőkefedezeti nyugdíjpillérekben
- A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatók megjelenése
- Az állami nyugdíjpillér (pay as you go) elkerülhetetlen reformja (rokkantság, magánnyugdíjpénztári várományok az első pillérben történő beszámíthatóságának kérdése)

Ajánlott irodalom – nyugdíj I.

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **Az előadás elérhető:**
  www.patikapenztar.hu / magánszemélyeknek/Corvinus Egyetem
- **Barr, Nicholas:** A jóléti állam gazdaságtana, Akadémiai, Budapest, 2009.
- **Stiglitz, Joseph E.:** A kormányzati szektor gazdaságtana, KJK-KERSZÖV, Budapest, 2000.
- **Dr. Lukács Marianna: Nyugdíjfinanszírozási pillérek 2010**
  http://www.tradiciopenztar.hu/alap.php?inc=gyik&menu_id=30
- **Nyugdíj- és Időskori Kerek Asztal Jelentése,** 2009. december
- **CEMI: Makro egyensúly és gazdasági növekedés**
  http://www.cemi.hu/data/uploadfile/en_1606/php302d9k.Macro%20balance%20and%20growth.pdf
- **MNB tanulmány: Kihívások előtt a magyar nyugdíjrendszer**
  http://www.mnb.hu/engine.aspx?page=mnbhu_mnbtanulmanyok&ContentID=8683
- **MNB tanulmány: A magyar nyugdíjrendszer fenntarthatósága**
  http://www.mnb.hu/engine.aspx?page=mnbhu_mnbtanulmanyok&ContentID=7559

Ajánlott irodalom – nyugdíj II.

PATIKA EGÉSZSÉGPÉNZTÁR
...az Igazi

- **MNB tanulmány: A magánnyugdíjpénztárak működése és fenntarthatósága** http://www.mnb.hu/engine.aspx?page=mnbhu_mnbtanulmanyok&ContentID=7712
- **Banyár J. – Mészáros I. (2003):** Egy lehetséges és kívánatos nyugdíjrendszer, Gondolat Kiadói Kör, Budapest
- **Botos K. (2010):** Demográfia és nyugdíjrendszer. Polgári Szemle, pp. 46-55
- **Kovács E. (2010):** A nyugdíjreform demográfiai korlátai. Hitelintézeti Szemle, pp. 101-112
- **Simonovits A. (2009):** Népességöregedés, TB-nyugdíj és megtakarítás. Parametrikus nyugdíj-reformok. Közgazdasági Szemle, pp. 297-321
- **Lukács Marianna: Második pillér kritika** http://www.portfolio.hu/cikkek.tdp?k=7&i=74988
- **Augusztinovics M. (2007):** Elmulasztott lehetőség, Nyugdíjreformok Közép-Kelet-Európában. In: Lentner Csaba (szerk). Pénzügypolitikai stratégiák a XXI. század elején. Akadémia Kiadó, pp. 245-256